

7

א ב וידבר יהוה אל משה לאמר: צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה עליהמזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תיבד בן: ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד לבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח: וקטט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור: והאש על המזבח תיבד בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בגקר בגקר ועבר עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים: אש תמיד תיבד על המזבח לא תכבה:

(כ) אדם, לרכות את הגרים שהם מקבלים כרית כישראלי ולרכות אפילו גרים, ואף על גב ד"אדם" משמע כאן ישראל, מיהו מדכתיב אבתייהו "מכם", דמשמע: מכם, ולא מאומות אחרות, והוי מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרכות ורכי גוים, וכן אמרין בעלמא: איש איש (להלן ככ יח), לרכות גוים שנוודין נודים ונרכות כישראל.

והמקנה

8

י"ח וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מביה ישראל וכן יגד כישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו ליהוה יס כ לעלה: לרצונכם תמים וכן בגקר בכבשים ובעזים:

סוף אשור

2

קרא. מצות הרמת הדשן

שיסיר הפתו הדשן בקל-יום ניום פעל המזבח. וזהו שנקרא, תרומת הדשן. שהיתה נעשית בקל-יום. שנאמר, ולבש הפתו מדו בד וגו. והרים את הדשן.

ספרשי ספנה זו, מה שנסקנו לפעלה: להגדיל קבוד הפית ולקדרו בקל: כלמנו מן השעם שאמרנו שם. ונוי הוא למזבח לפנות הדשן ממקום שראוי להדליק בו קטש, ועוד שהאש דולק יסה קטשין מתקויו דשן.

ספר היניק
מגוב קרא

3

(ד) ופשט את בגדיו, אין זו חובה אלא דרך ארץ שלא ילכלך בהוצאת הרשן בגדים שהוא משמש בהם תמיד, בגדים שבישל בהן קדרה לרכו אל ימוזג בהן כוס לרבו, לכך: ולבש בגדים אחרים, פחותין מהם. והוציא את הדשן, הצבור בתפוחי כשהוא רכה ואין מקום למערכה, מרציאו משם, ואין זה חובה בכל יום, אבל התרומה חובה בכל יום.

ג"ה (א)

4

כתוב בספר ר' יהודא ברזילי משום דתנא בפ"ק דיומא⁹³ בכל יום היו תורמין המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו בין לפניו בין לאחוריו, וביום הכפורים מחצות, וברגלים מאשמורה הראשונה, וכשנוכר הקב"ה אותן עונות שהיו משמשין לפניו במקדש בסוף משמורה ראשונה ובחצי הלילה ובתחלת האחרונה כביכול אין שמחה לפניו

ג"ה ברא"ש
פ"כ (א)

5

ויקרא אל משה וידבר יהוה אליי מאהל מועד לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כיי יקריב מכם קרבן ליהוה מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם: אשעלה ב קרבנו מן הבקר וכן תמים יקריבו אליהם מאהל מועד יקריב אתו לרצונו לפני יהוה: וסמך דו על ראש העלה ותרצה לו לבקר י עליו: וקטט את בן הבקר לפני יהוה והקריבו בני אהרן הקהנים את הדם וחרקי את הדם על המזבח סביב אשר יפתח אהל מועד:

ב"מ וקרא

6

(ב) אדם כי יקריב מכם, כשיקריב, בקרבנות נדבה דבר הענין. אדם, למה"ג נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל.

ג"ה (א)

9

וכוננת הדברים הוא מה שבארתי לך, שכך הוא אומר כי המטרה הראשונה אינה אלא שתשיגוני ולא תעבדו זולתי, והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם, והצווי הזה על הקרבן והפניה לכית לא היה אלא בגלל הסגת היסוד הזה, ובכביילו הועברו אותם העבודות לשמי כדי שימתו עקבות עבודה זרה ויתבסס יסוד ייחודי.

והמקנה
מגוב קרא

10

והנה הם דברי הכאי, ירפאו שכר גדול וקושיא רבה על נקלה, יעשו שולחן ה' מגואלי, שאיננו רק להוציא מלבן של רשעים וטפשי עולם.

והמקנה וקרא

11

יותר ראוי לשמוע הטעם שאומרים בהם⁹² כי כעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה וכדיבור וכמעשה, צוה השם כי כאשר יחטא ויכיא קרבן יסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתודה בפיו כנגד הדיבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה⁹³, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו כנפשו כדי שיחשוב אדם כעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו וכנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכופר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו, והמנות⁹⁴ להחיות בהן מורי התורה שיתפללו עליו⁹⁵, וקרבן התמיד כעבור שלא ינצלו הרבים מחטוא תמיד, ואלה דברים מתקבלים מושכים הלב כדברי אגודה⁹⁶.

המקנה (א)

12

מעשה ששאל מדרשחזקוני ורשע את רבי עקיבא איזו מעשים נאים של הקב"ה או של בני אדם, א"ל של בני נאים, א"ל מדרשחזקוני ורבי השמים והארץ יכול אדם לעשות כיוצא בהם, א"ל רע לא תאמר לי כדבר שהוא לסעלה מן הבריות שאין שולטין עליו אלא אמר דברים שהם מצויין בבני אדם, א"ל למה אתם מליין א"ל אני הייתי יודע שעל דבר זה אתה שואלני ולכן הקדמתי ואמחתי לך שאעשה בני אדם נאים כשל הקב"ה הביא לו רע שבלים תלוסקאות א"ל אלו מעשה הקב"ה ואלו מעשה ידי אדם, א"ל אין אלו נאים יותר מן השבלים, א"ל מדרשחזקוני אם הוא חסן במלה למה אינו יוצא הולד מולד מסעי אמו, א"ל רע ולמה שודד יוצא עוב וזוהו תלוי בבטן ואמו וחופו, וזה שאתה אומר למה אינו יוצא מולד למה שלא נתן הקב"ה את המצוה לישראל אלא לבצק אותם כזה, ולכן אמר חזק (חתלים ים) כל אמת ה' צדקתו.

מדרש חזקוני

עצי שטים עומדים (לעיל כו טו), שעומדים לעולם ולעולמי עולמים, וגם כן לא נפל דבר מהם ביד האויבים, על היפך מה שקרה למקדש שלמה וכליו כמבואר בחרבן בית ראשון על ידי נבחראדני שלא נזכר שם דבר מענייני משכן משה רבנו ע"ה. משכן העדות, סיפר מעלות זה המשכן שבשבילים היה ראוי להיות נצחי ושלא ליפול ביד אויבים: ראשונה, שהיה משכן העדות, שהיו בו לוחות העדות; ב', אשר מקד על פי משה; ג', שהיתה עבודת הלויים ביד איתמר, כי אמנם משמרת כל חלקי המשכן ביד איתמר היתה; ד', ובצאלל כן אורי כן חור למטה יהודה עשה, שהיו ראשי אומני מלאכת המשכן וכליו מיוחסים וצדיקים שבדור, ובכן שרתה שכונה במעשי ידיהם, ולא נפל ביד אויבים, אבל מקדש שלמה שהיו עושי המלאכה בו מצורי אף על פי ששרתה בו שכונה נפסדו חלקיו, והוצרך לחזק את בדי הבית, ונפל בסוף הכל ביד אויבים, אבל בית שני שלא היה בו גם אחד מכל אלה התנאים לא שרתה בו שכונה, ונפל ביד אויבים, כי אמנם בית שני לא היה "משכן העדות" שלא היו בו לוחות העדות, ולא פוקד כי אם על פי כורש ולא היו שם בני לוי, כמו שהעיד עזרא כאמרו "ואבינה בעם ובהנים, ומבני לוי לא מצאתי שם" (עזרא ח טו), ומן המתעסקים בבנינו היו צידונים וצורים, כמבואר בספר עזרא.

מכם, למה נאמר מכם, אמרו מכאן שכל המקיים מאה ברכות בכל יום כאלו הקריב קרבן, מנין מכם. וזקוק מנין מכם מדה גייה וז"ל

14

(ט) מאת אדנים. כנגד מיוסדים על אדני פז. וכנגדם תקנו מאה ברכות בכל יום: *הא האנכי* *של פקודי*

15

(ד) ואתם הדבקים. תגין על הק'. רמז ק' ברכות שצריך לכוך בכל יום: *הא האנכי* *של נאמן*

16

(טו) וקם העם. תגין על הקו"ף. לומר שימאסו בק' ברכות ובכנין של שלמה שהיה ההיכל ק' אמה: *הא האנכי* *סגלת נולך*

17

הוא דהוה קאמר ואויל כי רחמתין הוה עויזא אפוחיא דספסורא שביבן השתא דלא עויזא רחמתין פוריא בר שותין גרמדי לא סני לן אמר רב הונא קראי כתיבי מעיקרא כתיב 'ונעדתני לך שם ודברתי אתך מעל אשר בנה המלך שלמה לה' ששים אמה ארכו ועשרים רחבו ושלושים אמה יבני קובתו ולבסוף כתיב 'כה אמרה' השמים כסאי והארץ הדום הגלי איוה בית אשר חבנו ליונו

21

(ז) ובקומך. תגין על הק'. לומר כשיעמוד בבוקר יתפלל ק' ברכות וינצל מצ"ח קללות ועוד שתיים, גם כל חלי וכל מכה:

הא האנכי *ואמאן*

18

אהל מועד. א"ר אלעזר כל ישראל ס' רבוא ואת אומר אל פתח אהל מועד אלא נב זה אהל מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה. דכותה (מלבי"ם) יקו המים מתחת השמים אל מקום אחד כגוה שבעולם אדם ספנה בלי מלא לתוך כלי ריקן או שמא כלי מלא לתוך כלי מלא עולם כולו מים במים ואת אומר יקו המים אלא זה אהל מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה. ודבורה (מנחם) ויקהלו משה ואהרן את הקהל אל פני המלע. א"ר הגן נה כמין כברה היתה וכל ישראל עומדים עליה אלא זה אהל מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה. ודבורה (יטב"ט) ויאמר יהושע אל בני ישראל נושו געה. ר' הונא אבד זקמן בין שני בדי הארון רבי המא בר הנינא אמר שמן בין שתי בדי הארון. ורבא אמר צימנן בין שתי בדי הארון הה"ד (ס) ויאמר יהושע בזאת תרעו כי אל הי בקרבכם אמר להם מתוך שהחזיקו אתכם שני בדי הארון כי יודע אני ששכינתו בנינוכה אפסו בבהמ"ק בן דתנינן עומדים צפופי ומשתתפים רווחים. ר' שמואל בר איביה בשם ר' אחי אמר ריוח ארבע אמות בין כל אהל ואהל אמה לכל צד שלא יהא אהל מהן שומע קול הבירו מתפלל. אפ"ל כן שנא' (יטב"ט) בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה' ונקו אליה כל הגוים. ר' יוחנן סלק למשאל בשלמיה דר' הנינא ואשכחיה דהוה עסיק בהדין פסיקא בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה' ונקו אליה כל הגוים א"ל ומהקת כה היא אותן א"ל המקרא אומר (כניס ט) ורחיבי מקום אהלך. (ס) כי יסין ושבאל תפרוצי :

22

ואיש איש מבית ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יאכל בלדום ונתתי פני בגןש האכלת את ה' והכרתי אתה מקרב עמה: כי גסש הקשר בדם הוא ונאני נתתי לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם כ"ה ה' הוא בגןש יכפר: *כזאת אהר' מ'ח*

23

תרעט כ יענך ה' ביום צרה. י"ה שאמר הכתוב ייקראני ואענה עמו אנכי בצרה אמר הקב"ה בשעה שכנעת צוח לישראל וחס מבקשים אוהי (ט) ויהיו משתפין כבודי עמהם כזאת שעה אני עונה אותם שואמר יקראני ואענה. *א"ל עמיתני* *תמא' ח'ט*

24

והרים את הדרשן כלומר אפילו אם היה נבזה כדרשן הזה כיון שעוסק בתורה הוא מתרומם שני (במדבר כא יט) ומנחליאל במות. את העולה על המזבח כלומר את העולה שהיא הנשמה שני (קהלת ג כא) רוח האדם העולה היא למעלה. על המזבח בזכות התורה יזכה שתהיה נשמתו על המזבח של מעלה, כי מתחילה מביאין נשמתן של צדיקים ומקריבין אותן על מזבח של מעלה (י) שנא' (דברים לג י) ישימו קטורה כאפך בעולם הזה אז וכליל על מזבחך של מעלה, ואח"כ ושמו אצל המזבח של מעלה תחת כסא הכבוד שני (ש"א כה כט) והיתה נפש אדתי צרורה בצרור החיים.

25

אדם, זה לשון חיבה ולשון אחוה, ולשון ריעות, אמר לו הקב"ה ליחזקאל בן אדם בן אנשים כשרים, בן צדיקים, בן גומלי חסדים, בן שמבזין את עצמו על כבודו של מקום ועל כבודו של ישראל כל ימיו.

19

וגתתי לך, סיכן שלא ירשו ישראל את ארץ כנען סאבוחיהם אלא בזכות הבטלה, על סנה כן ניתנה הארץ לאברהם על שיכול, ועל כן ניתנה ליצחק וליעקב על שיכולו, ועל דבר זה צוה הקב"ה ליהושע ליבול את ישראל בקת שבאו ליכנס לארץ, שאלמלא לא היו יכולין לא היו יכולים להכנס לארץ. *מקול גייה א"מ* *אן זן*